PROVOCĂRILE ÎN CALEA EGALITĂȚII DE GEN ÎN ȚĂRILE CU VENITURI MEDII ȘI ÎN CELE ÎN CURS DE DEZVOLTARE, CAUZATE DE ACTUALELE PROBLEME GLOBALE

CHALLENGES TO GENDER EQUALITY IN MIDDLE-INCOME AND DEVELOPING COUNTRIES, CAUSED BY CURRENT GLOBAL PROBLEMS

Olga RUDIC, ORCID: 0000-0002-6906-1050
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 327(478)(091):32.001 e-mail: olgarudic@gmail.com

De-a lungul întregii perioade de evoluție a istoriei omenirii, condiția femeii s-a apropiat tot mai mult de egalitate cu cea a bărbatului, iar cu cât mai bine conștientizăm necesitatea de a atinge acest obiectiv, cu atât mai bine putem observa felul în care egalitatea de gen este afectată de fenomenele globale. Totodată, este de un mare interes cum fiecare țară răspunde la provocări și ce se dovedește a fi o bună practică ce ar putea fi îmbrățișată de alte țări în situații similare.

Ca reacție la o urgență de sănătate publică, care a zdruncinat din temelii toată structura complexă ce susținea activitatea și traiul oamenilor de pretutindeni, țările din toată lumea au luat măsuri similare, dar de natură să aibă impacturi diferite asupra populației fiecăreia, în funcție de resursele de care dispunea țara. În pofida speranțelor, criza din sănătate, cu consecințe ramificate în toate sferele vieții, nu s-a dovedit a fi una egalizatoare a rolului femeii și a bărbatului. Numeroși cercetători s-au preocupat de așa-numitul „she-cession” [1, 2], adică o recesiune de pe urma căreia femeile au avut mult mai mult de suferit decât bărbații în toate cele mai importante dimensiuni ale vieții.

În anul 2020, Alon T. [1], alături de alți cercetători, evidenția că o provocare imperativă sub aspectul cercetărilor, în viitor, va fi evaluarea impactului recesiunilor cauzate de pandemie în țările cu venituri medii și în cele în curs de dezvoltare. Condițiile economice diferite prin prisma veniturilor, participarea femeilor pe piața muncii, posibilitatea de a lucra de la distanță sunt aspecte care se așteptau să se manifeste diferit în țările în curs de dezvoltare, în ceea ce privește impactul recesiunii determinate de pandemie și compromisurile în materie de politici [1].

În comparație cu bărbații, femeile au o capacitate mai mică de a absorbi șocurile economice, deoarece au venituri și economii mai mici, dar și securitatea locului de muncă este mai slabă, iar în sectorul informal acestea sunt suprareprezentate [3]. În circumstanțele deja existente, pandemia nu a făcut decât să exacerbeze situația nefavorabilă și fragilă a femeilor, plasându-le într-o situație și mai primejdioasă, cu repercusiuni inechivoce asupra egalității de gen [4].

Autoritățile din fruntea statelor dezvoltate au întreprins, în contextul COVID-19, intervenții de politici colosale, fără precedent, într-o situație în care părți majore ale eco-

nomiei au fost nevoite să se închidă, trimițând acasă milioane de muncitori pe o perioadă nedeterminată de timp [5]. Iar pe măsură ce COVID-19 se răspândea dramatic în țările mai puțin dezvoltate, factorii de politici au recurs la punerea în aplicare a unor măsuri asemănătoare cu cele din țările dezvoltate, instituind așa-numitul „lockdown" – izolarea la domiciliu. Însă a devenit clar că intervențiile de politici întreprinse în lumea în curs de dezvoltare nu puteau să le imită, pur și simplu, pe cele din lumea dezvoltată [5].

Dar „lockdownul" instituit, simulând practica țărilor mai avansate, a însemnat închiderea parțială sau totală a unor instituții publice (cum ar fi suspendarea procesului educaţional în cadrul instituţiilor de învăţământ), limitarea serviciilor prestate de unele instituții ale statului doar la cele de necesitate stringentă, încetarea activității antreprenoriale a unor operatori economici, măsuri care – la rândul lor – au însemnat pierderi de locuri de muncă, de surse de venit sau a unei părți din venit, conviețuirea compactă în gospodăriile cu membri multipli, stres psihoemoțional, mobilitate redusă, iar toate acestea, au continuat să se ramifice în alte forme de consecințe.

Intervențiile de politici față de pandemie în țările în curs de dezvoltare ar trebui să difere de cele din vest, având în vedere caracteristicile lor net diferite [5]. Cercetătorii atenționează că politicile elaborate ar trebui să fie adaptate peisajului economic și demografic care caracterizează țările cu venituri mici. Guvernarea acestor țări nu are capacitatea fiscală de a efectua transferuri substanțiale către segmente majore ale populației pentru perioade îndelungate de timp [5]. Astfel, femeile – un grup al societății deja într-o situație mai vulnerabilă – nu pot miza pe un ajutor semnificativ din partea statului, fiind lăsate să se descurce cu forțele proprii, care sunt însă slăbite și se prăbușesc sub greutatea responsabilităților familiale, insecurității ocupaționale, lipsei de economii și a normelor patriarhale adânc înrădăcinate [5]. Sărăcia și deznădejdea sunt și precursori ai violenței, care, la rândul lor, erodează egalitatea de gen.

Cercetătorii vorbesc despre cinci caracteristici demografice și economice importante care diferă de la o țară la alta în moduri pe care le consideră esențiale pentru înțelegerea felului în care intervențiile de politici de reacție la COVID-19 ar trebui să difere în economiile în curs de dezvoltare: (i) populațiile mult mai tinere din țările în curs de dezvoltare; (ii) capacitatea fiscală mai mică în astfel de țări; (iii) informalitate mai răspândită; (iv) capacitatea mai scăzută a acestor țări de a asigura asistență medicală; și (v) contacte mai frecvente de la persoană la persoană, precum și o prevalență mai mare a conviețuirii intergenerațională [5]. Soluțiile trebuie să reflecte o luare în calcul a tuturor acestor factori. Femeile în țările în curs de dezvoltare care, deja fiind într-o poziție de vulnerabilitate, întâmpină și mai multe dificultăți în lumina caracteristicilor sus-menționate.

Un mod evident în care informalitatea leagă mâinile guvernelor din economiile cu venituri mici este că le reduce capacitatea de a colecta impozite suplimentare și de a face transferuri. În Republica Moldova, în perioada 2015- 2020 pierderile fiscale generate de economia neobservată au crescut de la 8,9 mld. lei până la 15 miliarde lei anual [6].

Există mai multe abordări, chiar și în țările cu venituri mici, de a crea spațiu fiscal pentru finanțarea protecției, printre care (i) creșterea veniturilor din impozite; (ii)

extinderea acoperirii asigurărilor sociale și a veniturilor contributive; (iii) eliminarea fluxurilor financiare ilicite; (iv) realocarea cheltuielilor publice; (v) utilizarea rezervelor valutare fiscale și ale băncilor naționale; (vi) gestionarea datoriei: împrumutarea și restructurarea datoriei existente; (vii) adoptarea unui cadru macroeconomic mai adaptabil; și (viii) creșterea ajutorului și transferurilor AOD (asistență oficială pentru dezvoltare) [7].

Referințe:

1. ALON, T., DOEPKE, M., OLMSTEAD-RUMSEY, J., TERTILT, M. T*his time it's different: the role of women's employment in a pandemic recession*. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2020. Nr. w27660. [citat 7.12.2021]. Disponibil: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27660/w27660.pdf
2. PROFETA, P. Gender Equality and the COVID-19 Pandemic: Labour Market, Family Relationships and Public Policy. În: *Intereconomics*. 2021, vol. 56 (5), pp. 270-273. DOI: 10.1007/s10272-021-0997-2.
3. MENÉNDEZ-ESPINA, S. et al. *The Influence of Gender Inequality in the Development of Job Insecurity: Differences Between Women and Men.* 2020. DOI: 10.3389/fpubh.2020.526162.
4. WHITING, K. *Gender gap: These are the world's most gender-equal countries.* World Economic Forum. [Interactiv] 2022. [Citat: 22.09.2022] https://www.weforum.org/agenda/2022/07/gender-equal-countries-gender-gap/.
5. ALON, T., KIM, M., LAGAKOS, D., VAN VUREN, M. *How should policy responses to the covid-19 pandemic differ?* Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2020. Nr. w27273. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27273/w27273.pdf
6. Centrul Analitic Independent Expert-Grup. *Fenomenul economiei și ocupării informale în contextul pandemiei COVID-19.* 2021.
7. DURÁN-VALVERDE, F., PACHECO-JIMÉNEZ, J., MUZAFFAR, T., ELIZONDO-BARBOZA, H. *Financing gaps in social protection: Global estimates and strategies for developing countries in light of the COVID-19 crisis and beyond.* Organizația Internațională a Muncii. Geneva: s.n., 2020. ILO Working Paper 14.